

NAMEN NOEMEN

HERKENT U DAT: je hebt net een goed gesprek gehad met een onbekende, je weet het merk van zijn auto en zijn voorkeur voor eten, maar zijn naam, die ben je kwijt. Toch worden in de evangeliën talloze namen genoemd. De Israëlische wetenschapster Tal Ilan heeft een database gemaakt van Joodse namen in Palestina (zie schema) en andere landen van rond het begin van onze jaartelling. Zij vergeleek de namen uit het NT met namen die de Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus noemt en namen die gevonden zijn bij opgravingen en op beenderenkisten (ossuaria) zijn aangetroffen. Joden in Egypte of Klein-Azië hadden vaak andere namen en de getalsverhoudingen lagen ook anders. Opmerkelijk is dat de namen uit het Nieuwe Testament sterk overeenkomen met de namen in Palestina van rond het begin van onze jaartelling.

Naam	Totaal	NT	Josephus	Ossuaria	Dode Zee rollen
Simon	243	8	29	59	72
Jozef	218	6	21	45	78
Lazarus	166	1	20	29	52
Judas	164	5	14	44	35
Johanan	122	5	13	25	45
Jezus	99	2	14	22	38

Mijn Pake heette Hendrik Visser en had een groot gezin. Zijn kinderen vernoemden hun kinderen nog heel traditioneel. Dus in De Westereen stapten veel Hendriken om. Hoe houd je die uit elkaar? Mijn vader loste het op door zijn naam aan Hendrik toe te voegen. Daarom heet ik Hendrik Roel.

In de evangeliën zie je dat ook terug. Populaire namen werden aan de naam van de vader gekoppeld. Jezus was zo'n tamelijk veel voorkomende naam. Om duidelijk te maken over welke Jezus het ging, werd de naam specifieker: Jezus de Nazarener. Of een andere Jezus: Jezus Bar Abbas, kortweg Barabbas. Dat betekent Zoon van de Vader. Waarschijnlijk werd daarmee aangegeven dat die Jezus de zoon van een bekende schriftgeleerde was. Niet zelden werd de eigenaam weggelaten zoals bij BarTimeüs. Judas was ook een veel voorkomende naam. Daarom wordt ook vaak iets kenmerkends toegevoegd: Judas Iskariot (man uit Kariot) of Judas, de broer van Jakobus. Bij Simon deed dit probleem zich ook voor. Simon de Melaatse was een ander dan Simon Zelotes of Simon Petrus.

Hieruit kun je concluderen dat de evangelisten erg goed bekend waren met deze plaatselijke namen. Niet alleen zijn de namen van mensen juist, maar ook veel plaatsnamen worden genoemd. De geografie van Palestina is goed bekend: je 'daalt af' van Jeruzalem naar Jericho, want er is een flink hoogteverschil. In Jericho kwam een speciale vijgenboom voor. Een variant die goed te beklimmen was en alleen daar voorkwam. Zacheüs, de oppertollenaar, trof het maar. Opmerkelijk is ook dat verhalen over tollenaars zich meestal in Jericho en Kapernaüm afspeelden.

Niet zonder reden, want deze steden grenzen aan grote wegen. Belastingkantoren lagen daardoor -net als onze oude douanekantoren- uiterst strategisch.

Kortom de schrijvers van de evangeliën geven onbewust veel details. Dit is een aanwijzing dat zij als ooggetuigen of uit eerste hand niet lang na de gebeurtenissen hun verslag opmaakten. De zogenoemde apocriefe evangeliën daarentegen bevatten weinig details. Plaatsnamen worden amper genoemd en in sommige geschriften gaat het slechts om Jeruzalem. ■